

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

Ons kenmerk

Z/220767

op de op 3 april 2024 ontvangen aanvraag van Staatsbosbeheer om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De activiteiten gaan over bosrevitalisatie, uitgevoerd aan het Liesbos te Breda.

Plaats

's-Hertogenbosch

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Provincie Noord-Brabant
Namens dezen,

Dit document is digitaal ondertekend en bevat daardoor geen handtekening.

Besluit

Onderwerp

Op 3 april 2024 hebben wij van Staatsbosbeheer een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van bosrevitalisatie werkzaamheden. Deze activiteiten vinden plaats aan het Liesbos te Breda.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit,

- I. aan Staatsbosbeheer, Smallepad 5, 3811MG te Amersfoort, de gevraagde vergunning te verlenen, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 11.46, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vangen van de:
 - **kamsalamander** (*Triturus cristatus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
 - **kamsalamander** (*Triturus cristatus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **kamsalamander** (*Triturus cristatus*);
 - artikel 11.47, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het onder zich hebben of vervoeren van de:
 - **kamsalamander** (*Triturus cristatus*);
 - artikel 11.54, eerste lid, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vangen van de:
 - **Alpenwatersalamander** (*Ichthyosaura alpestris*);
 - **hazelworm** (*Anguis fragilis*);
 - **vinpootsalamander** (*Lissotriton helveticus*);
 - artikel 11.54, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **Alpenwatersalamander** (*Ichthyosaura alpestris*);
 - **bunzing** (*Mustela putorius*);
 - **hazelworm** (*Anguis fragilis*);
 - **hermelijn** (*Mustela erminea*);
 - **steenmarter** (*Martes foina*);
 - **vinpootsalamander** (*Lissotriton helveticus*);
 - **wezel** (*Mustela nivalis*);
- voor de periode tot en met 31 december 2027;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, onderdeel uitmaakt van dit besluit;
 - III. aan dit besluit voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 2.7 'Voorschriften';

- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
- Quicksan Liesbos, Breda, Ecoresult, ER20230705v02, 6 maart 2024 (hierna: quickscan)
 - Effectbeoordeling Omgevingswet Liesbos, Ecoresult, NER202406v02, 6 maart 2024 (hierna: nader onderzoek)
 - Bosrevitalisatie Liesbos Toelichting vergunningsaanvraag – Flora en fauna activiteit, Staatsbosbeheer, E3731054, 3 april 2024 (hierna: activiteitenplan)
 - Aanvullende gegevens van 23 juli 2024
 - Aanvullende gegevens van 14 augustus 2024
 - Bijlage 1: overzichtstekening van de planlocatie
 - Bijlage 2: locaties van de maatregelen
 - Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor:

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht) en/of het indienen van een beroepschrift.

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	6
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	7
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	7
1.1 <i>BESCHERMINGSREGIMES</i>	7
1.2 <i>OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT</i>	7
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	8
2.1 <i>AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN</i>	8
2.2 <i>ONDERZOEK SOORTEN</i>	8
2.3 <i>MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN</i>	8
2.4 <i>ALTERNATIEVENAFWEGING</i>	9
2.5 <i>BELANG VAN DE AANVRAAG</i>	10
2.6 <i>MAATREGELEN</i>	11
2.7 <i>VOORSCHRIFTEN</i>	13
2.8 <i>STAAT VAN INSTANDHOUDING</i>	14
3. CONCLUSIE	14
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE.....	15
BIJLAGE 2. LOCATIE VAN DE MAATREGELEN.....	16
BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN	18

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 3 april 2024 hebben wij van Staatsbosbeheer een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. De aanvraag is op 23 juli 2024 en 14 augustus 2024 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/220767.

Gedragcode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

De aangevraagde activiteiten gaan over bosrevitalisatie van het Liesbos te Breda. Het Liesbos is een relatief oud bos met voornamelijk eiken-beuken vakken, maar ook met enkele naalddhout (lariks en douglas) vakken. Het bos is op bosbouwkundige wijze ingericht in vierkante vakken die allen aan alle zijde zijn begrensd door relatief diepe afwateringssloten. Deze sloten worden geschoond en hebben vrijwel geen onderwatervegetatie en enkel eenjarige oeverbeplanting. Veel van de afwateringssloten en (hoofd)rabatten, waaronder de westelijke Bosloop, staan vaak droog. Dit was ook het geval in juli 2024, ondanks het extreem natte jaar. De meeste werkzaamheden vinden plaats in deze afwateringssloten.

De werkzaamheden zullen bestaan uit het maken van werkpaden van 4 meter breed langs de watergangen, mits er nog geen bospaden aanwezig zijn. Hiervoor zullen geen oude bomen gekapt worden. Vervolgens zullen de watergangen geschoond worden door met een graafmachine, voorzien van een schanskorf, organisch materiaal uit de watergang te halen en dit op de oeverkant te leggen. Daarna zal de watergang gedempt of verondiept worden door gebruik van leemhoudend zand. Verder zullen ook stuwen en duikers geplaatst, verwijderd en/of vervangen worden. Ten slotte zullen bomen en struiken (rijkstrooiselsoorten), inclusief beschermingsmateriaal, worden aangeplant. Deze activiteiten vinden plaats aan het Liesbos te Breda.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij de aanvraag gevoegde rapportage 'Effectbeoordeling Omgevingswet Liesbos'.

Als vooronderzoek heeft literatuuronderzoek plaatsgevonden (NDFF/verspreidingsatlassen). Op 2 mei 2023 heeft een veldbezoek in het kader van een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Het nader onderzoek naar de Alpenwatersalamander, kamsalamander en vinpootsalamander heeft plaatsgevonden in 2023 door Environmental DNA (eDNA) bemonsteringen. Op basis van onderzoek van RAVON en de NDFF is bekend dat de hazelworm verspreid in het Liesbos voorkomt. Daarom is nader onderzoek naar deze soort niet noodzakelijk. Conform het Kennisdocument Kleine marterachtigen (BIJ12, 2024) is op basis van een habitatbeoordeling geconstateerd dat het gehele Liesbos geschikt potentieel leefgebied betreft voor de bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel.

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

Uit het eDNA onderzoek is gebleken dat de Alpenwatersalamander, kamsalamander en vinpootsalamander verspreid in het Liesbos voorkomen. Het gaat hierbij om het noordelijke deel van de Bosloop en diverse poelen die dienen als potentieel voortplantingswateren. Het omringende bos biedt land- en winterbiotoop voor deze amfibieën en dient daarnaast als leefgebied voor de andere aanwezige beschermde soorten.

De aanvrager geeft aan dat er:

- rustplaatsen van de kamsalamander;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de Alpenwatersalamander;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de bunzing;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de hazelworm;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de hermelijn;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de steenmarter;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de vinpootsalamander;
- vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de wezel;

aanwezig zijn in het plangebied.

Door de werkzaamheden worden deze verblijfplaatsen vernield of beschadigd en wordt de kamsalamander verstoord. Daarnaast worden individuen van de Alpenwatersalamander, hazelworm, kamsalamander en vinpootsalamander gevangen en weer losgelaten.

2.4 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die zullen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel te verlenen.

Het is geen alternatief om de werkzaamheden op een andere locatie uit te voeren, gezien deze locatiegebonden zijn. De maatregelen hebben namelijk als doel het (lokale) ecosysteem van het Liesbos te verbeteren.

Het niet uitvoeren van de werkzaamheden leidt tot verdere verslechtering van het abiotische milieu als gevolg van blijvende atmosferische deposities en (extreme) droogte als gevolg van klimaatverandering. Door deze verslechtering zullen veel van de aanwezige soorten in het gehele Liesbos achteruitgaan.

De planning van de werkzaamheden is reeds afgestemd op de aanwezigheid van (beschermde) flora en fauna. Zo zullen de werkzaamheden in de minst kwetsbare periodes van de aanwezige amfibieën, de hazelworm en de marterachtigen plaatsvinden.

Bij de inrichting wordt rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten. De eindsituatie van het project is een Liesbos, inclusief bestaande poelen en moerassen, wat weer meer veerkrachtig is, waar de kwelstromen weer (deels) zijn hersteld. De bosbodem en waterkwaliteit in de poelen en moerassen herstellen door verbetering van de kwelstromen. Dit komt ten gunste aan alle soorten in het Liesbos. Het graven van nieuwe poelen is ongewenst, omdat dergelijke structuren enkel bijdragen aan verdere verdroging van de bosvakken. Aanvullend worden delen van watergangen ontzien om te dienen als schuilplaatsen om zo de populatie van amfibieën te beschermen. Deze schuilplaatsen zullen in de toekomstige situatie ook potentieel geschikte voortplantingswateren vormen. Ook zijn er veel verschillende watergangen en greppels die behouden blijven omdat ingrepen in deze structuren óf niet bijdragen aan het hydrologisch herstel, óf omdat ingrepen kunnen leiden tot natschade aan bebouwing en/of houtopstanden. Ten behoeve van marterachtigen zullen daarnaast extra verblijfplaatsen gecreëerd worden door een deel van het snoeiafval op hopen te leggen. Ook voor de hazelworm en de amfibieën heeft dit aanvullende positieve effecten. De nieuwe permanente situatie is het beste alternatief kijkend naar de gehele biodiversiteit van het Liesbos.

De werkwijze is afgestemd op de aanwezige soorten. De set aan maatregelen is tot stand gekomen door middel van een uitgebreide ontwerpfasen. Hierin is de afweging gemaakt op hoe enerzijds water maximaal de gelegenheid kan krijgen om in te zijgen zodat de lokale kwelstromen hersteld kunnen worden en hoe anderzijds er voldoende afvoer aanwezig blijft tijdens piekbuien. Wanneer er minder verondiepingen en dempingen worden uitgevoerd dan zullen de positieve effecten op het Liesbos naar verwachting ook minder zijn. Wanneer er onvoldoende afvoer behouden blijft loopt het (eeuwenoude) bos risico op verdrinking en ontstaat risico op natschade aan het bos maar ook aan bebouwing. Bij de keuze tot de maatregelen is de aanwezigheid van beschermde soorten ook meegenomen. In geen van de poelen of vennen wordt gewerkt. Binnen de bosloop wordt in de laagtes/moerassen niet gewerkt. Hiermee worden de belangrijkste locaties voor amfibieën ontzien. Wat betreft werkzaamheden aan hoofdrabatten binnen bosvakken zijn enkel rabatten gekozen die redelijk bereikbaar zijn; dus waarbij geen bomen gekapt hoeven te worden om zo ook geen mogelijke verblijfplaatsen van andere beschermde soorten te schaden. Een alternatieve werkwijze die is overwogen is het afdammen van watergangen in plaats van dempen of verondiepen. Het afdammen van watergangen is echter ongewenst, omdat dit alsnog tot lokale verdroging van het bos en poelen leidt. De diep uitgesneden rabatten en afwateringssloten zouden in tijden van droogte nog steeds water onttrekken en/of kwelwaterstromen afvangen. Daarnaast zou dit leiden tot stagnerend regenwater, in het bijzonder in de lagere delen, wat leidt tot verzuring en tegendruk geeft aan opkomende kwelstromen. Daarnaast is het geen geschikt alternatief om te werken met amfibieënschermen, gezien het plaatsen van een amfibieënscherm aan weerszijden van een watergang enerzijds praktisch niet uitvoerbaar is, maar anderzijds ook te veel schade zou toebrengen aan het bos. Er wordt namelijk altijd vanaf één kant van de watergangen gewerkt, waardoor de watergangen niet toegankelijk zouden zijn wanneer hier schermen voor geplaatst zouden worden. Naar verwachting wordt in uiterlijk één dag een werkpad gecreëerd en worden op de volgende, of nog op dezelfde, dag alle werkzaamheden aan de naast dat werkpad gelegen watergang uitgevoerd. Ook wordt in de bosvakken enkel gewerkt met zeer licht materieel (mini rupsdumpers) dat een extreem lage bodemdruk heeft (maximaal 375 gram per vierkante centimeter). Deze bodemdruk is vergelijkbaar met de bodemdruk van een volwassen mens.

2.5 Belang van de aanvraag

In de aanvraag is het belang voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor de Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel te verlenen.

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van het belang 'van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' zoals genoemd in artikel 8.74k, eerste lid, onder b en artikel 8.74l, eerste lid, onder b, van de het Besluit kwaliteit leefomgeving.

In het kader van het Europees subsidieprogramma '3^e plattelandsontwikkelingsprogramma' (POP3) is subsidie toegekend voor bosrevitalisatie Liesbos omdat het project de volgende doelen dient:

- het stoppen van de achteruitgang van biodiversiteit in de bossen van het Liesbos die het gevolg is van stikstofemissies uit de landbouw;
- het duurzaam herstellen van de bosterreinen die als gevolg van de overmaat aan stikstofdepositie zijn achteruitgegaan;
- het verhogen van de ecologische kwaliteit en veerkracht van bodem en vegetatie waardoor biodiversiteit kan toenemen.

Het project ziet toe op herstel van het hydrologisch systeem waarbij lokale kwelstromen hersteld worden. Het herstel zal bijdragen aan een verbetering van de waterkwaliteit van de aanwezige poelen (welke allen ontzien blijven bij de werkzaamheden) en de natuurlijke waterlopen (welke deels ontzien blijven). Ook wat betreft waterkwaliteit, door water beter vast te houden in de lente en zomermaanden, worden ook positieve effecten op de aanwezige soorten verwacht. De poelen worden iets groter en zullen minder snel droog vallen tijdens de voortplantingsperiode. Het waterpeil in de gracht van de Engelse tuin zal stuurbaar worden zodat deze beter geschikt wordt als voortplantingsbiotoop van de aanwezige amfibieën. De maatregelen zullen daarnaast bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de gebufferde en enigszins vochtige bodem, wat ten goede komt voor de hazelworm. Door de droogte te bestrijden worden positieve effecten verwacht op het gehele ecosysteem. Dit zal onder andere positieve effecten hebben op het prooiaanbod van de hazelworm en de marterachtigen.

Het project dient daarmee de natuurbescherming. Ofwel het wettelijk belang: Om wilde flora of fauna te beschermen of om natuurlijke habitats in stand te houden.

2.6 Maatregelen

In het activiteitenplan (hoofdstuk 5) en de aanvullende gegevens van 23 juli 2024 en 14 augustus 2024 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel zoveel mogelijk te voorkomen.

In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

Planning werkzaamheden

- Op basis van verspreidingsgegevens van Staatsbosbeheer zijn hotspots voor amfibieën aangewezen, namelijk de Engelse tuin, aanwezige poelen en de daaraan verbonden oorspronkelijke waterlopen. De werkzaamheden aan deze hotspots die als voortplantingswater functioneren vinden plaats vanaf 15 september tot 15 november.
- In verband met de winterrust van de hazelworm worden de werkpaden langs de watergangen in de bosvakken aangelegd in de periode van 1 september tot 1 oktober. Dergelijke werkpaden zijn enkel nodig bij watergangen die niet langs paden of lanen liggen.
- Door te werken buiten de meest kwetsbare periode van de marterachtigen, die loopt van 1 maart tot 1 september, worden negatieve effecten geminimaliseerd.
- In de periode 1 oktober tot 1 april wordt de nieuwe vegetatie aangeplant. Dit zal handmatig en onder begeleiding van een ecooloog plaatsvinden.
- Er zal niet worden gewerkt bij vorst.

Ongeschikt maken

- Er worden tijdelijke werkpaden uitgezet, waarbij de ecooloog van de aannemer en de ecooloog van Staatsbosbeheer voorop lopen en iedere potentiële verblijfplaats van de aangevraagde soorten, zoals takkenhopen, boomstammen en dicht struweel, controleren op de aanwezigheid van dieren. Hierbij wordt aangegeven welke route gevolgd kan worden en welke opslag verwijderd mag worden, namelijk wanneer er geen beschermde soorten meer aanwezig zijn.
- Eventueel aanwezige dieren worden hierbij handmatig gevangen en naar verschillende nabijgelegen beschermde locaties in het Liesbos gebracht. Gevangen dieren worden zo snel mogelijk verplaatst zodat de dieren elkaar niet verwonden tijdens de gevangenschap.

- Deze werkstroken worden 4 meter breed en voor 1 seizoen ongeschikt gemaakt als leefgebied. Volgend op de ecologen, wordt een bosmaaier en een mini rupskraan gebruikt om eventuele grote stammen dood hout te verwijderen en de werkpaden ongeschikt te maken als leefgebied van de aangevraagde soorten.
- Watergangen worden, voorafgaand aan het schonen, systematisch leeggevist met een schepnet. Eventueel aanwezige dieren worden hierbij gevangen en naar een beschermde locatie elders binnen het Liesbos verplaatst. Na vrijgave worden, indien nodig, op enkele locaties begroeide taluds gemaaid. Vervolgens wordt vanaf het werkpad met een schanskorf tak- en bladafval verwijderd en op de tegenoverliggende oever gedeponeerd. Dit zal gecontroleerd worden door de ecooloog, waarbij eventuele aangetroffen dieren handmatig worden gevangen en verplaatst naar een andere locatie binnen Liesbos maar buiten invloed werkzaamheden.

Werkzaamheden en mitigerende maatregelen

- Alle werkzaamheden worden in een ecologisch werkprotocol vastgelegd. De aanleg van alle werkpaden, alsmede het schonen van alle watergangen, worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding vanuit de aannemer en onder toezicht van ecologen (boswachters ecologie) van Staatsbosbeheer.
- Een deel van de beoogde werkzaamheden aan de hotspots van amfibieën wordt niet uitgevoerd om op deze wijze schuilplaatsen te creëren. Circa iedere 100 meter wordt een schuilplaats van circa 10 meter behouden. De exacte locaties van deze schuilplaatsen worden ter plaatse bepaald door de ecooloog. Deze locaties vallen ook samen met eventuele oude bomen, dicht struweel, waardevolle bermvegetaties of andere structuren die aanwezig zijn langs de watergang.
- Door het behoud van deze delen zal de oorspronkelijke (onder)water flora en fauna behouden blijven, waarmee de bewerkte delen van de boslopen na afronding van de werkzaamheden sneller geherkoloniseerd worden. Waar dit noodzakelijk is, wordt aan het stroomafwaartse eind van een schuilplaats een tijdelijk schot geplaatst om te voorkomen dat (onverwacht achtergebleven) dieren zich verplaatsen naar het volgende te verondiepen traject.
- Wanneer bij het maken van de werkpaden potentiële verblijfplaatsen worden verwijderd van het werkpad, worden deze direct teruggeplaatst buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Ook snoeihout dat vrijkomt bij het maken van de werkpaden wordt in de vorm van takkenrillen in het bos gelegd. Deze rillen functioneren als aanvullende alternatieve verblijfplaatsen voor al de in deze aanvraag genoemde diersoorten.
- Van de circa 200 hectare blijft 197,5 hectare van het bos en de watergangen onaangetast. Het bos blijft voorzien in vaste elementen zoals liggend dood (tak- en stam) hout, openingen in- en onder (oude) bomen en allerlei andere holen in de grond. Hierdoor zijn er te allen tijde voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden aanwezig binnen het bestaande leefgebied van de aangevraagde soorten. Daarnaast wordt geen enkel van de dempingen uitgevoerd in (sub)optimaal voortplantingsbiotoop van de amfibieënsoorten.
- Direct na het schonen worden de watergangen gedempt of verondiept. Hierbij wordt altijd 1 kant op gewerkt, zodat eventueel nog aanwezige dieren de gelegenheid krijgen te ontsnappen richting de schuilplaatsen. Er wordt altijd een verbinding behouden met een andere bestaande watergang.
- Bij het plaatsen, vervangen of verwijderen van kunstwerken (stuwen en duikers), worden amfibieëntrapjes geplaatst zodat dieren uit eventuele kolken kunnen ontsnappen. Daarnaast worden duikers met een voldoende grote diameter van minimaal 0,5 meter gebruikt om te voorkomen dat amfibieën over de stuwrand vallen en niet meer uit het kolkend water kunnen kruipen.

- Na afloop van de werkzaamheden wordt in het plangebied nieuwe vegetatie aangeplant in de vorm van rijkstrooiselsoorten.

De locaties van de voorzieningen zijn weergegeven in bijlage 2.

2.7 Voorschriften

Wij nemen in aanvulling op voorgestelde maatregelen de volgende voorschriften op om de staat van instandhouding te kunnen borgen voor de Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel:

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden beginnen bekend is, maar uiterlijk 3 dagen voor de start van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De vergunninghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl, als bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere activiteiten als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan dit besluit verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van dit besluit en de daaraan verbonden voorschriften, zo dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de activiteiten (inclusief alle maatregelen die er voor de soorten worden genomen) uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 5) en de aanvullende gegevens van 23 juli 2024 en 14 augustus 2024.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹ (hierna: ecooloog) op het gebied van de soorten waarvoor vergunning is verleend.
8. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken, uitvoeren van de controleronde en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op eerste verzoek van een toezichthouder te worden gegeven.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO): <https://www.rvo.nl/onderwerpen/buiten-werken/ecologisch-deskundige>

9. De vergunninghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen voor het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven. Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 weken voor de start van de werkzaamheden. Mail het ecologisch werkprotocol naar info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.
10. Zodra alle handelingen en activiteiten zijn uitgevoerd die betrekking hebben op de beschermde soorten opgenomen in de vergunning, dient de afronding van de werkzaamheden bij ons te worden gemeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gerealiseerde permanente voorzieningen, het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen en de inrichting van het plangebied. Dit dient u te doen door het logboek naar ons op te sturen via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

De algemene voorschriften zijn opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de vergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Specifieke voorschriften

11. Gevangen dieren dienen zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen 2 uur na het wegvangen, verplaatst te worden naar nabijgelegen beschermde locaties in het Liesbos.

Dit voorschrift is opgenomen om het doden en verwonden van dieren te voorkomen.

12. Schepnetten, opvangemmers en laarzen dienen voor- en achteraf contact met amfibieën ontsmet te worden conform het inventarisatie protocol van RAVON (www.ravon.nl).

Dit voorschrift is opgenomen vanwege het inperken van het risico op overbrengen van amfibieziektes, waaronder chytridiomycose en het ranavirus.

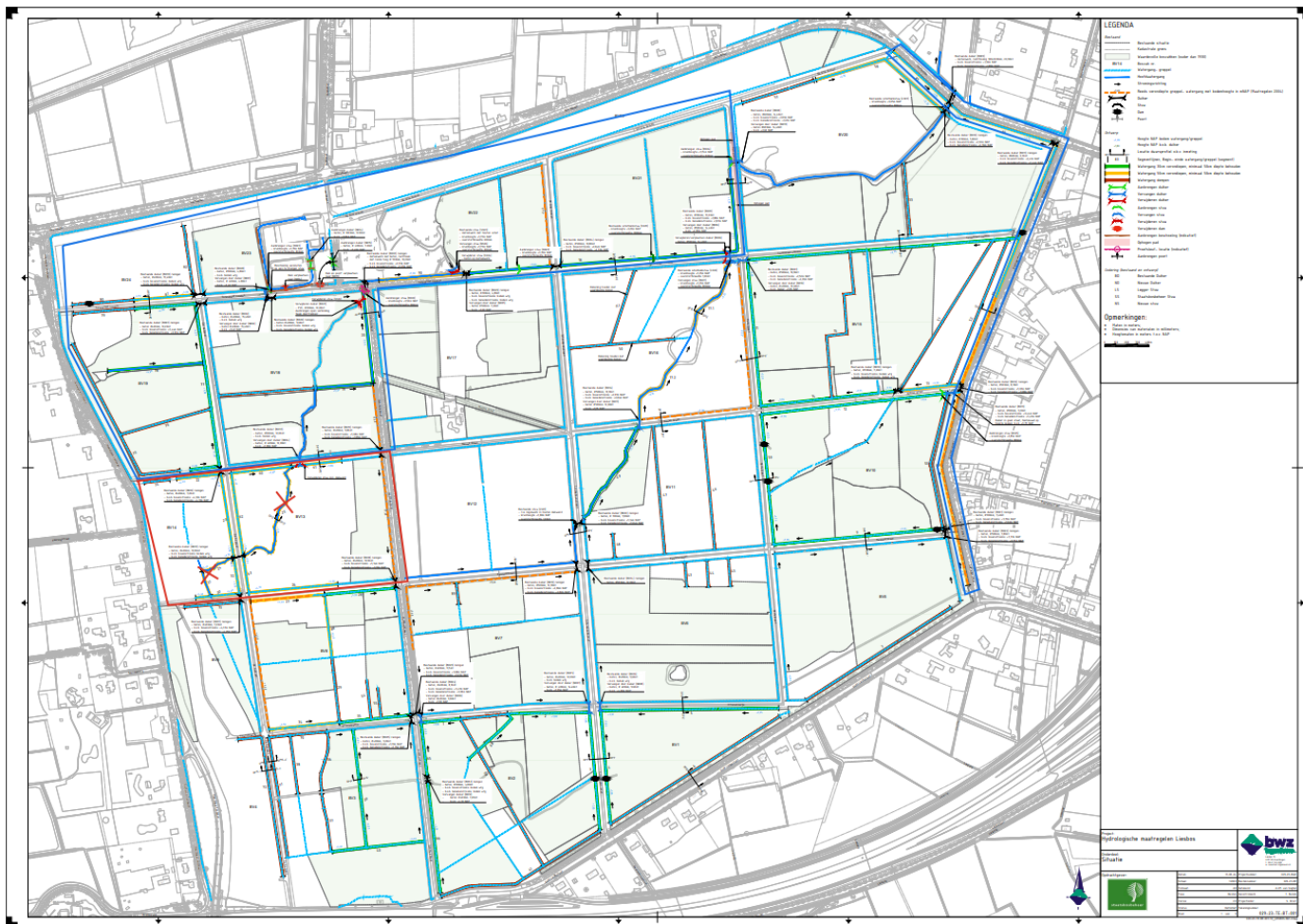
2.8 Staat van instandhouding

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden komt de staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel niet in het geding. Dit omdat voor, tijdens en na de werkzaamheden maatregelen worden getroffen. Daarnaast wordt het gebied ingericht voor de aangevraagde soorten.

3. Conclusie

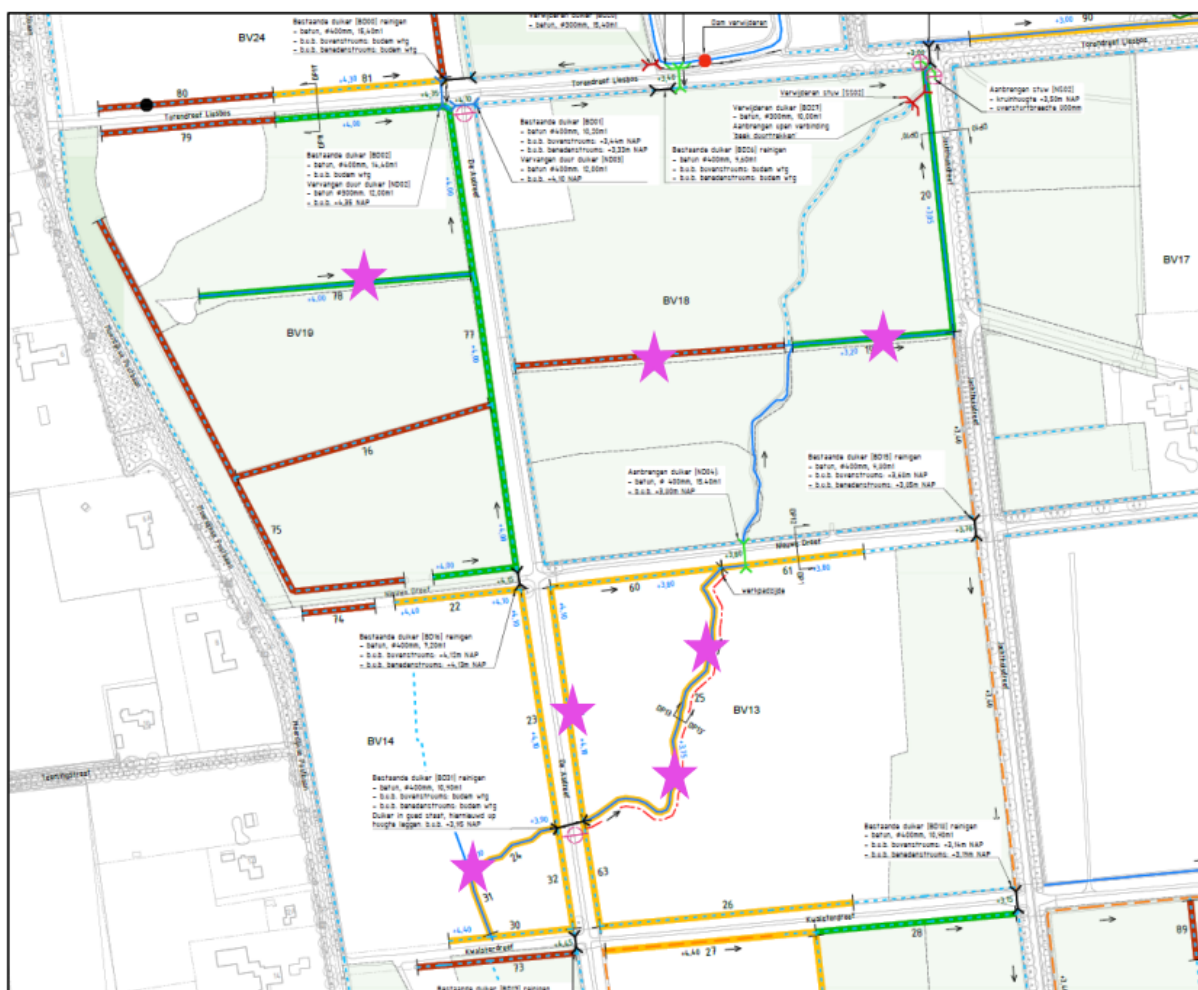
De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de Alpenwatersalamander, bunzing, hazelworm, hermelijn, kamsalamander, steenmarter, vinpootsalamander en wezel en beschreven activiteiten verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

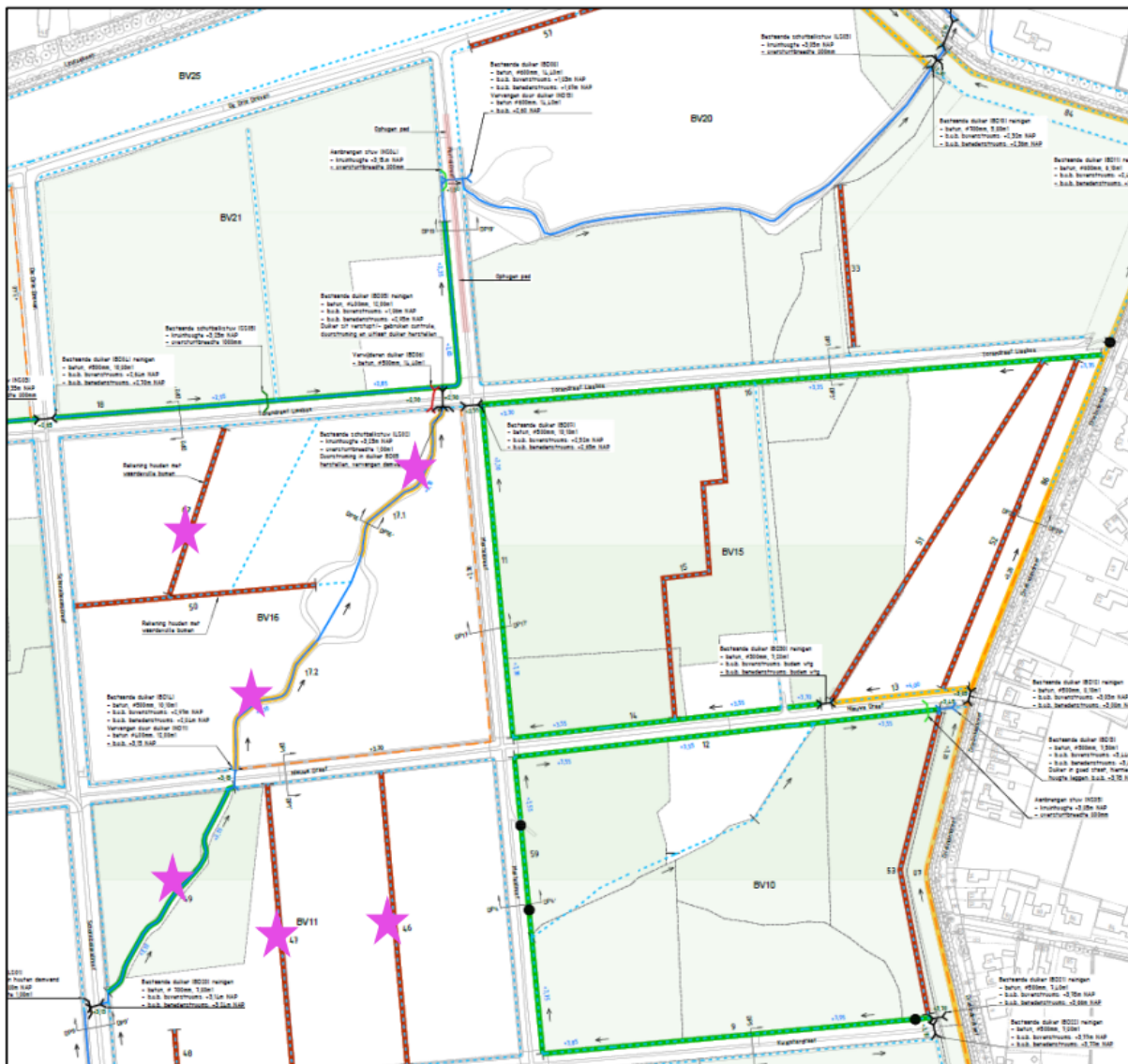

Figuur 1. Locatie het Liesbos te Breda. De activiteiten vinden plaats aan de blauw en rood geïndiceerde waterlopen en daarnaast aan alle duikers en stuwen in het plangebied. De westelijke bosloop zal hierbij bij het eerste deel van de werkzaamheden ongemoeid blijven.

Bijlage 2. Locatie van de maatregelen

Figuur 2. Indicatie van de locaties van de schuilplaatsen (roze sterren) nabij de westelijke oude beekloop. De te dempen watergangen en greppels zijn in rood aangegeven, de met 50 centimeter te verondiepen watergangen en greppels in geel, en de met 30 centimeter te verondiepen watergangen en greppels in groen.

Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten		
Omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/220767	
Naam initiatief	Bosrevitalisatie Liesbos te Breda	
vergunningsperiode	voor de periode en met 31 december 2027	
Vergunninghouder		
Naam aanvrager		
Adres		
PC-Woonplaats		
<u>Gegevens</u>		
<u>werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden		
Telefoonnummer (vast)		
Telefoonnummer (mobiel)		
Contactgegevens ecoloog betrokken bij uitvoering		
Locatie(s) werkzaamheden		
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen		
Datum start werkzaamheden		
Overzicht planning werkzaamheden		
<i>Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 3 dagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord</i>		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	